

رابطه بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و سبک هویت با رفتار فرهنگی در کارکنان دانشگاه علوم پزشکی بجنورد

نرگس رضاییان^۱، بهرنگ اسماعیلی شاد^{۲*}

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد گروه علوم تربیتی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران

۲- استادیار گروه علوم تربیتی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران

چکیده

هدف پژوهش، بررسی رابطه پایگاه اجتماعی- اقتصادی و سبک هویت با رفتار فرهنگی با استناد به نظریه بورديو است. پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ روش، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی بجنورد است. با توجه به حجم کوچک جامعه (۵۰ نفر) انتخاب نمونه با استفاده از روش تمام شماری انجام شد. داده‌های این پژوهش توسط پرسشنامه رفتار فرهنگی بورديو (۲۰۱۱)، سبک‌های هویت برزونسکی (۱۹۹۲) و پرسشنامه پایگاه اقتصادی- اجتماعی آقزاده (۱۳۷۷) جمع‌آوری شد. پرسشنامه‌ها دارای روایی صوری و محتوایی هستند و ضریب پایایی آنها با استفاده از آلفای کرونباخ به ترتیب (۰/۹۰۱، ۰/۸۲۳، ۰/۹۰۷) است. داده‌های جمع‌آوری شده به کمک نرم‌افزار Spss نسخه ۱۸ و Amos تحلیل شد. نتایج آزمون معادلات ساختاری نشان داد که بین سبک‌های هویت و رفتار فرهنگی با سطح معناداری ۰/۰۴۲ و بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و

رفتار فرهنگی با سطح معناداری ۰/۰۲۳ و بین سبک‌های هویت و پایگاه اجتماعی-اقتصادی با سطح معناداری ۰/۰۰۱ رابطه معناداری برقرار است.

واژه‌های کلیدی: رفتار فرهنگی، سبک‌های هویت، پایگاه اجتماعی-اقتصادی.

مقدمه و بیان مساله

مدیریت بر فرهنگ، هدایت و تأثیرگذاری بر شاخصه‌های آن، شکل دهنده رفتار فردی و اجتماعی انسان‌ها، جمعیتها و کلید اصلی توسعه، پیشرفت و دستیابی به قدرت اجتماعی، سیاسی و ملی است (مظفر و قنادیان، ۱۳۸۸: ۴۲). رفتار فرهنگی یک مفهوم جامعه‌شناختی دارد که از زمانی که برای اولین بار توسط پیر بوردیو^۱ به کار برده شد، شهرت گسترده‌ای پیدا کرده است. بزعم وی (۲۰۰۴) رفتار فرهنگی یعنی قدرت شناخت و قابلیت استفاده از کالاهای فرهنگی در هر فرد و دربرگیرنده تمایلات پایدار فرد است که در خلال اجتماعی شدن در فرد انباشته می‌شود. بوردیو این مفهوم را به این منظور تبیین نمود تا نشان دهد عادت واره‌های فرهنگی در موفقیت افراد نقش بسیار مهمی دارند (بوردیو و پسون، ۱۹۷۹: ۱۴). تراس بی (۱۳۸۲) معتقد است که رفتار فرهنگی به صورت ابزاری برای پر کردن شکاف میان علم اقتصاد و فرهنگ درآمده است. با تکیه بر این مفهوم، پدیده‌های فرهنگی به گونه‌ای بازنمایی می‌شوند که هم در گفتمان اقتصادی و هم در گفتمان گسترده‌تر فرهنگی قابل درک می‌باشند. این نوع رفتار در یک معنای اقتصادی می‌تواند ابزاری را برای بازنمایی فرهنگ فراهم کند که این امکان را به وجود می‌آورد که جلوه‌های ملموس و ناملموس فرهنگ را به صوت ذخایر بادوام ارزش و تامین کننده منافع افراد و گروه‌ها در نظر آید.

بوردیو رفتار فرهنگی را دارای سه بعد می‌داند که در بعد تجسم یافته به دانسته‌های فرد و آنچه به صورت توانایی‌های فردی در آن‌ها درونی شده اشاره دارد؛ در بعد عینیت یافته مجموعه‌ای از میراث‌های فرهنگی مانند شاهکارهای هنری، فناوری ماشینی و قوانین علمی را دربر می‌گیرد که به صورت کتب و اسناد و اشیا در تملک اختصاصی افراد و در بعد نهادی به کمک ضوابط اجتماعی و به دست آوردن عناوین برای افراد کسب موقعیت

می کند (روح الامینی، ۱۳۸۵: ۱۶). بورديو با استفاده از این مفهوم نه تنها از رفتار فرهنگی طبقات مختلف سخن می گوید، بلکه نشان می دهد که این طبقات چگونه با استفاده از این نوع رفتار به باز تولید خود و همچنین پایگاه اجتماعی و اقتصادی خود می پردازند. پایگاه اجتماعی- اقتصادی اشاره به منابعی دارد که افراد به واسطه حضور یا تعلقشان به یک گروه اجتماعی به آن دسترسی می یابند. بدین ترتیب مناسبات اجتماعی جوامع چیزی نیست جز رابطه احساسی، عاطفی، شخصی و معطوف به جمع در مقابل رابطه عقلانی، قراردادی و معطوف به فرد که در یک بخش اساسی آن پایگاه اجتماعی است (تروس بی، ۱۳۸۲: ۷۰).

مفهوم پایگاه اجتماعی- اقتصادی مفهومی پیچیده و چندوجهی است که توجه بسیاری از صاحب نظران را به خود جلب نموده است. پایگاه اجتماعی را اغلب شبکه ای از ارزش ها و هنجارها به حساب می آورند. از نظر بورديو پایگاه اجتماعی دربردارنده یک سری شبکه های ارتباطی است که ممکن است به عنوان ابزاری در فرایند تشخیص طبقاتی استفاده شود. در نظر وی، پایگاه اجتماعی مانند سایر پایگاه ها (اقتصادی و فرهنگی) در نتیجه کار انسانی و باگذشت زمان انباشت می گردد و می تواند موجب افزایش رفتارها شود. پایگاه اجتماعی به ارتباطات مشارکت اعضای یک سازمان توجه دارد و می تواند به عنوان ابزاری برای رسیدن به پایگاه اقتصادی دیگر باشد. پایگاه اقتصادی نیز حاصل جمع دارایی های بالقوه و بالفعلی است که نتیجه مالکیت شبکه بادوامی از روابط نهادینه شده بین افراد به عبارت عضویت در یک گروه است و از عوامل مهم و اثرگذار بر رفتار فرهنگی افراد به خصوص کارکنان است. از نظر بورديو موقعیت افراد برحسب حجم و نوع سرمایه آن ها مشخص می شود و جایگاه آنان را در خانواده و سپس در جامعه مشخص می سازد. بر این اساس تمام امکانات، دارایی ها، منابع و لوازمی که قابلیت مبادله با پول را داشته باشند و ارزش مادی آن توسط نهادهای حقوقی تأیید شده باشد، در زمره پایگاه اقتصادی قرار می گیرند (شارع پور، ۱۳۸۳: ۶۷).

با عنایت به اینکه رفتار فرهنگی - و پایگاه اجتماعی، اقتصادی افراد - می تواند در شکل گیری هویت و غنا بخشیدن به فلسفه زندگی آن ها مؤثر واقع شود، رابطه رفتار فرهنگی و سبک های هویتی می تواند مهم باشد (ربر، ۲۰۰۱). با توجه به اینکه در تمام فرهنگها، ایجاد هویت یکی از شرایط اساسی شکل گیری شخصیت مورد پذیرش جامعه است و با توجه به اینکه

هویت‌یابی کارکنان و انواع سبک‌های هویتی آنان آثار فراوانی در جامعه دارد، باید برای ترمیم و بازسازی هویت افراد که کلید اصلی توسعه درونزا و پایدار است، اقدامی منطقی، فراگیر و مسئولانه داشت کما اینکه با تأمل در افکار و اندیشه جامعه‌شناسان و رویکردی که به مقوله فرهنگ داشته‌اند می‌توان گفت هویت یک فرد، تبلور فرهنگ ملی یا فردی است (مظفر و قنادیان، ۱۳۸۸: ۴۲).

در مطالعه شخصیت انسان، هویت یک جنبه اساسی و درونی بوده که با کمک آن احساس تداوم و یکپارچگی به فرد دست می‌دهد. هویت منحصر به فرد بودن انسان بوده و این منحصر به فرد بودن، سرمایه فرهنگی عمیقی را به همراه دارد. از دیدگاه صاحب‌نظران، هرچند هویت معمولاً در نگرشها و احساسات شخصی افراد نمود پیدا می‌کند ولی زمینه و بستر شکل‌گیری آن، زندگی جمعی و فرهنگ اجتماع است. جامعه ایرانی با توجه به شرایط داخلی و خارجی، جامعه‌ای در حال گذار محسوب می‌شود. در چنین جامعه‌ای با فروپاشی نظام‌ها و ساختارهای سنتی و گسترش شهرنشینی، تحولات جمعیتی و اجتماعی و تشدید تعاملات بین فرهنگ‌ها، اغلب مردم در برابر الگوهای متفاوت و بعضاً متعارضی قرار گرفته‌اند. در چنین شرایطی است که نابسامانی اجتماعی زمینه را برای پیدایش بحران هویت، سرخوردگی‌های روانی، بی‌تعهدی و هنجارشکنی و اختلال در نظم و کنترل اجتماعی پدید می‌آید (عبداللهی، ۱۳۸۱: ۱۰۳)؛ بنابراین یکی از نیازهای کنونی سازمانهای کشور تقویت رفتار فرهنگی است و لازمه ایجاد این امر، داشتن ارزش‌ها و گرایش‌های مشترک افراد جامعه است و اینکه افراد چه تعریفی از هویت فردی و جمعی دارند در بسیاری از رفتارهای آن‌ها تاثیرگذار است.

سرما‌های فرهنگی در رویکردهای متأخر فراتر از طبقه، تحصیلات و دانش و سلیقه فردی، با مقولات و سازه‌های دیگری چون مهارتهای خرد فرهنگی (گلدر و ثورنتون^۱، ۱۹۹۷)، نژاد (هیگ^۲، ۱۹۹۸) و فرهنگ قومی (ترینکنز^۳، ۲۰۰۲) پیوند می‌یابد. اگرچه دغدغه سیاست‌گذاری در خصوص توسعه رفتارهای فرهنگی به طور سنتی بیشتر در بحث آموزش و پرورش و آموزش عالی تجربه شده است، با اینحال، ظرفیتهای اهمیت آن در فضا و

1 Gelder & Thornton

2 Hage

3 Trinekens

فرهنگ شهری نیز به تازگی مورد توجه پژوهشگران واقع شده است و در گفتمان جدید مدیریت شهری راه حل بخشی از مشکلات و مسائل شهری چون جرم و بزه و ناامنی، ارتقای کیفیت روابط در گرو توسعه و تعادل فضایی و منطقه ای مؤلفه های مختلف سرمایه فرهنگی و رفتار فرهنگی افراد دیده میشود. تعامل سرمایه های اقتصادی و فرهنگی درجات متفاوتی از رضایت و تعلق شهروندان را به دنبال دارد (ذکایی، ۱۳۹۴: ۱۷۱-۱۷۰). با توجه به مطالب فوق الذکر و از آنجایی که کارکنان دانشگاه های علوم پزشکی با اقشار و سنین مختلف در ارتباط هستند و در صورتی که کارکنان از جایگاه اجتماعی- اقتصادی خود رضایت داشته باشند و شرایط و جو سازمان مطلوب باشد، به خوبی می توانند رفتار فرهنگی شایسته از خود بروز دهند و ضمن اینکه الگوی مناسبی برای سایر افراد جامعه می باشند، می توانند سهم مؤثری در سلامت افراد جامعه باشند. بنابراین در پژوهش حاضر به بررسی این موضوع می پردازیم که آیا بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی و سبک های هویت با رفتار فرهنگی در کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی بجنورد رابطه وجود دارد؟

برخی پژوهش های انجام شده در رابطه با مؤلفه های پژوهش حاضر عبارتند از:

پناهی و امیدی (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی رابطه پایگاه اقتصادی- اجتماعی و رفتار فرهنگی پرداختند. نتیجه نشان دهنده وجود ارتباط بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی افراد بامیزان رفتار فرهنگی آنهاست.

نسب پور و رستگار خالد (۱۳۸۹) به بررسی تأثیر سرمایه های در دسترس جوانان (سرمایه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی) بر هویت شغلی آنها پرداخت. در بین مؤلفه های رفتار فرهنگی، رابطه بین رفتار فرهنگی تجسم یافته و نهادینه شده با هویت شغلی، تأیید گردید. ابراهیمی و بهنویی (۱۳۸۹) به بررسی جامعه شناختی رابطه رفتار فرهنگی و هویت های اجتماعی فردی و اجتماعی در بین جوانان پرداخت. نتایج حاصل حاکی از همبستگی بین رفتار فرهنگی جوانان و مؤلفه های هویت آنان است.

مهرپرور و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی به بررسی رابطه میان پایگاه اقتصادی- اجتماعی و محل سکونت خانواده (شهر/روستا) با هویت جنسیتی پرداخت. بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی

و گرایش به ارزش‌های مردانه رابطه معنی‌داری وجود دارد. با افزایش سطح پایگاه خانواده میزان گرایش به ارزش‌های مردانه در بین پاسخگویان کاهش می‌یابد.

مقدم (۱۳۸۸) در پایان نامه خود به بررسی عوامل موثر (پایگاه اجتماعی- اقتصادی) بر گرایش جوانان به هویت ملی (مورد مطالعه جوانان شهر آبادان) پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد گرایش به هویت ملی با متغیرهای پایگاه اجتماعی- اقتصادی، هویت قومی ارتباط دارد که رابطه هویت ملی و پایگاه اجتماعی- اقتصادی معکوس بوده است.

اندرسون و هسنس^۱ (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی رابطه رفتار فرهنگی و پایگاه طبقاتی (اجتماعی- اقتصادی) در میان پنج نسل از دانش‌آموزان نروژی پرداخت. نتایج نشان داده رابطه متقابلی بین رفتار فرهنگی و پایگاه طبقاتی دانش‌آموزان وجود دارد. هوانگ^۲ (۲۰۰۸) در پژوهشی به این نتیجه رسید که پایگاه اجتماعی دانش‌آموزان، تأثیر مثبت بر موفقیت دانش‌آموزان دارد و هرچه پایگاه اجتماعی دانش‌آموزان بالاتر و بیشتر باشد، موفقیت دانش‌آموزان که بیانگر رفتار فرهنگی آن‌ها است بیشتر است.

روش پژوهش

از آنجایی که نتایج این تحقیق برای اداره معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی بجنورد قابل استفاده است، پژوهش از نوع کاربردی است. پژوهش از نظر روش، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل ۵۰ نفر از کارکنان اداره معاونت بهداشت شهرستان بجنورد بوده است. با توجه به تعداد کم جامعه، روش تمام شماری استفاده شد.

ابزار اندازه‌گیری عبارتند از:

الف- پرسشنامه پایگاه اجتماعی- اقتصادی آقازاده (۱۳۷۷). دارای ۴ مؤلفه ثروت، شغل، تحصیلات و میزان درآمد و مجموعاً ۱۰ گویه است.

ب- پرسشنامه سبک‌های هویت برزونسکی (ISI- 6G) (۱۹۹۲): دارای چهار سبک هویت (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم، تعهد) است و در ۴۰ گویه تنظیم شده.

1 - Anderson & Hensen

2 - Huang

ج- پرسشنامه رفتار فرهنگی بوردیو (۱۹۸۶). پرسشنامه رفتار فرهنگی بوردیو دارای سه بعد (تجسم یافته، عینیت یافته، نهادینه شده) است که هفت خرده مقیاس مهارت ذهنی، مهارت در بیان مطالب درسی، مصرف کالاهای فرهنگی، تملک کالاهای فرهنگی، علاقه مندی به هنر، مدارک تحصیلی را مورد بررسی قرار می دهد و در ۲۲ گویه تنظیم شده است. برای سنجش روایی صوری و محتوایی پرسشنامه ها از نظر محققان این حوزه استفاده گردید. ضریب پایایی (آلفای کرونباخ) برابر است با: ۰/۹۰۱، ۰/۸۲۳ و ۰/۹۰۷.

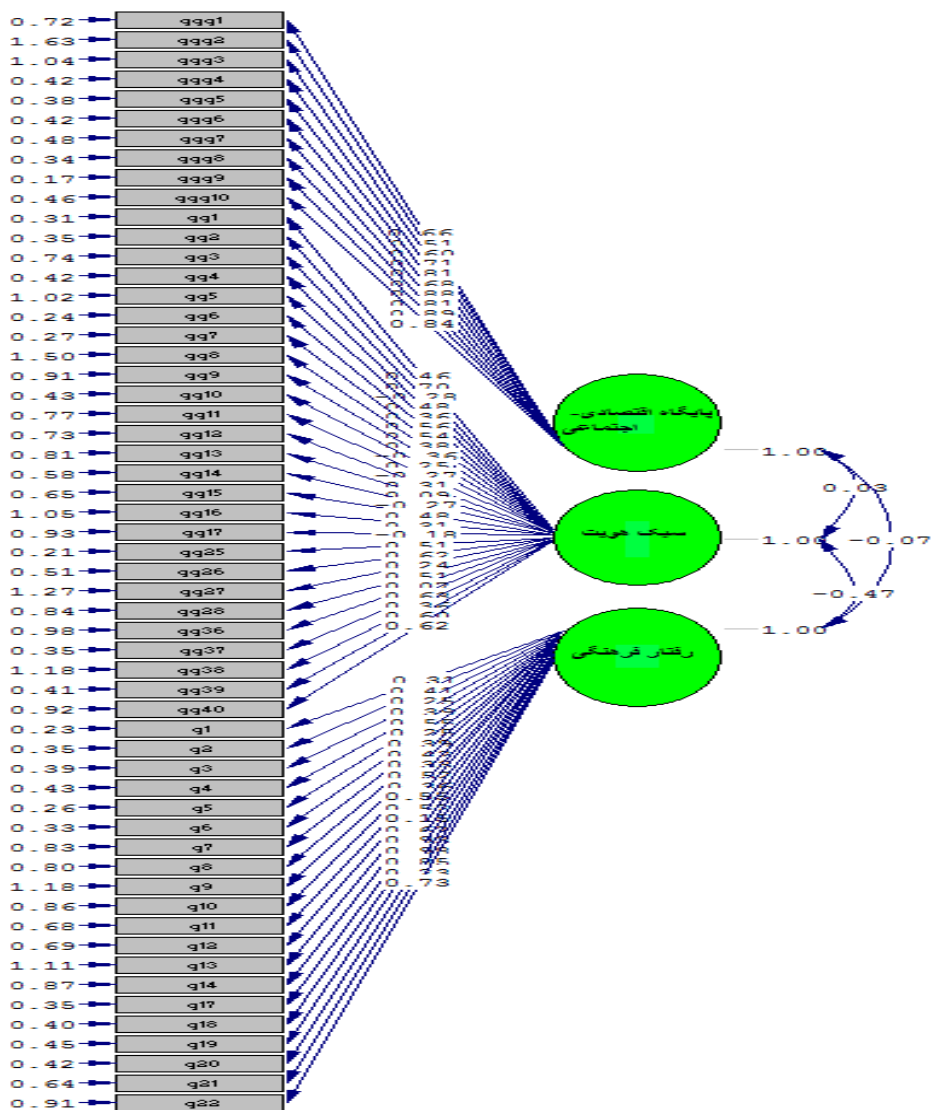
یافته های پژوهش

نتایج نشان می دهد که از بین کارکنان، ۳۲ درصد را زنان و ۳۴ نفر معادل ۶۸ درصد آنان را مردان تشکیل می دهند. در جدول ۱ آماره های توصیفی متغیرهای تحقیق گزارش شده است.

جدول ۱- شاخص های توصیفی متغیرهای تحقیق

مؤلفه	تعداد	میانگین	کمترین امتیاز	بیشترین امتیاز	انحراف معیار
سبک هویت	۵۰	۳۹/۲۴	۱۸	۷۴	۱۲/۰۳
رفتار فرهنگی	۵۰	۱۰/۳	۴	۱۸	۳/۴۸
پایگاه اجتماعی- اقتصادی	۵۰	۶/۹۴	۳	۱۴	۲/۶۸

در این پژوهش با استفاده از الگوبندی معادلات ساختاری به بررسی فرضیات تحقیق پرداخته می شود. برای آزمودن فرضیات این تحقیق، ابتدا مدل مفهومی تحقیق (که در فصول پیش ارائه شد) با استفاده از مدل معادلات ساختاری برازش می یابد که با استفاده از نرم افزار Amos خواهد بود. در شکل ۱ اعداد به نمایش درآمده بر روی مسیرها ضرایب استاندارد شده هستند. ضرایب استاندارد شده همان ضرایب مدل هستند که به بازه ۱- تا ۱ انتقال یافته اند و لذا امکان مقایسه ی آنها برای متغیرهای مختلف وجود دارد.

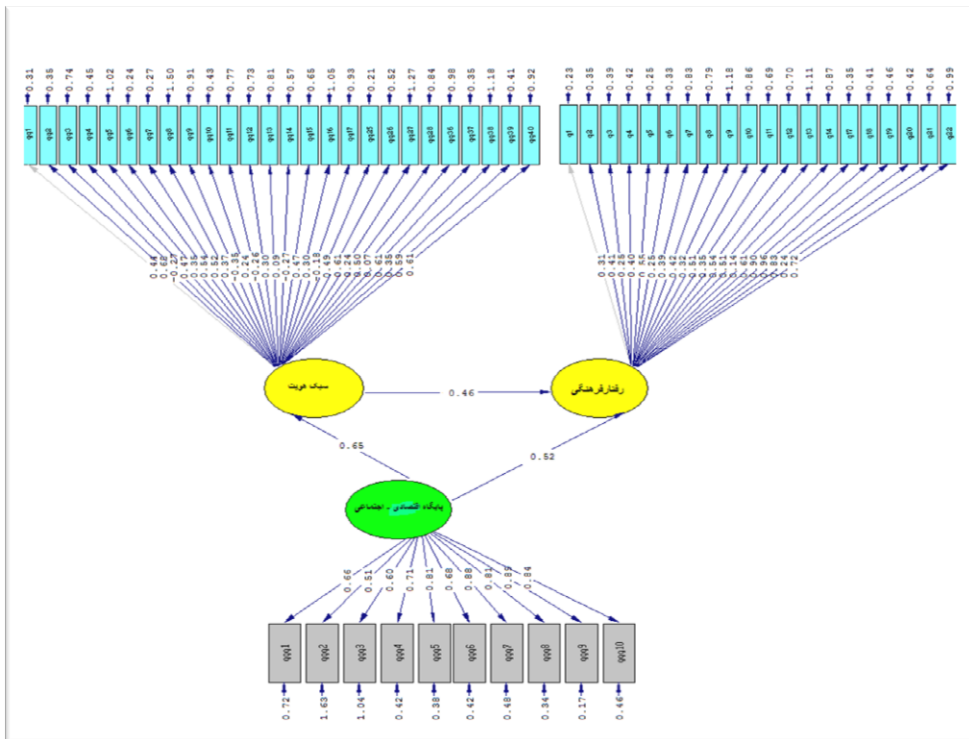

شکل ۱- تحلیل عاملی متغیرها

همان طور که در جدول ۲ دیده می شود، تمامی شاخص ها در محدوده مطلوب قرار دارند. بنابراین مناسب مدل اندازه گیری تحقیق در برازش به داده های گردآوری شده تأیید می شود. لذا در مرحله بعد می توان مدل ساختاری را به داده ها برازش داد.

جدول ۲- شاخص‌های برازش برای مدل اندازه‌گیری تحقیق

شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	ضریب توکر-لوییس (TLI)	ریشه میانگین مربع خطای تقریب (RMSEA)	ریشه میانگین مربع باقیمانده استاندارد شده (SRMSR)	χ^2 / df
۰/۹۲	۰/۹۰	۰/۰۸۶	۰/۰۷۱	۲/۶۹
$\chi^2 / df \leq 3; TLI, CFI \geq 0.90; RMSEA \leq 0.09; SRMSR \leq 0.10$				
$\chi^2 = 522/64$			$df = 194$	

شکل ۲- مدل ساختاری تحقیق

با توجه به نتایج این مدل، برای تمامی ضرایب متغیرها نشانگر $P\text{-value} < 0.05$ و لذا تمامی این ضرایب معنی‌دار هستند. اینک در جدول بعد شاخص‌های برازش مدل ساختاری تحقیق ارائه می‌شود.

جدول ۳- شاخص‌های برازش برای مدل ساختاری تحقیق

χ^2 / df	ریشه میانگین مربع باقیمانده استاندارد شده (SRMSR)	ریشه‌ی میانگین مربع خطای تقریب (RMSEA)	ضریب توکر-لوییس (TLI)	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)
۲/۷۳	۰/۰۸۷	۰/۰۸۵	۰/۹۱	۰/۹۱
مقادیر مطلوب: $\chi^2 / df \leq 3$; $TLI, CFI \geq 0.90$; $RMSEA \leq 0.09$; $SRMSR \leq 0.10$				
$\chi^2 = 544/80$ و			$df = 203$	

همان‌طور که از جدول شاخص‌های برازش دیده می‌شود تمامی شاخص‌ها در محدوده مطلوب قرار دارند. بنابراین مناسبت مدل ساختاری تحقیق در برازش به داده‌های گردآوری شده تأیید می‌شود. لذا می‌توان از این مدل برای آزمون فرضیات تحقیق استفاده کرد. در بخش بعد آزمون فرضیات تحقیق با استفاده از مدل معادلات ساختاری انجام خواهد شد. فرضیه فرعی اول: بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و رفتار فرهنگی کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهر بجنورد رابطه وجود دارد. نتایج ضریب مسیر مربوط به فرضیه فوق در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴- نتایج بررسی فرضیه اول

P-value	ضریب مسیر	آماره
۰/۰۲۳	۰/۵۲	پایگاه اجتماعی-اقتصادی ← رفتار فرهنگی

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، مقدار ضریب مسیر بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و رفتار فرهنگی مقدار ۰/۵۲ و معناداری $0.05 < P\text{-value} = 0.023$ بدست آمد، لذا این ضریب در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار است. بنابراین فرضیه تأیید می‌شود. فرضیه فرعی دوم: بین سبک‌های هویت و رفتار فرهنگی کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهر بجنورد رابطه وجود دارد.

جدول ۵- نتایج بررسی فرضیه دوم

P-value	ضریب مسیر	آماره
۰/۰۴۲	۰/۴۶	سبک‌های هویت ← رفتار فرهنگی

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، مقدار ضریب مسیر بین سبک‌های هویت و رفتار فرهنگی مقدار ۰/۴۶ و معناداری $P\text{-value}=0/042 < 0/05$ بدست آمد، لذا این ضریب در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار است. بنابراین فرضیه تأیید می‌شود.

فرضیه فرعی سوم: بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و سبک‌های هویت در کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهرستان بجنورد رابطه وجود دارد.

جدول ۶- نتایج بررسی فرضیه سوم

P-value	ضریب مسیر	آماره
۰/۰۰۱	۰/۶۵	پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← سبک‌های هویت

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، مقدار ضریب مسیر بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و سبک‌های هویت مقدار ۰/۶۵ و معناداری $P\text{-value}=0/001 < 0/05$ بدست آمد، لذا این ضریب در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار است. بنابراین فرضیه تأیید می‌شود. فرضیه اصلی: بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و سبک‌های هویتی با رفتار فرهنگی در کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهرستان بجنورد رابطه وجود دارد.

جدول ۷- نتایج بررسی فرضیه اصلی

P-value	ضریب مسیر	آماره
۰/۰۲۳	۰/۵۲	پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← رفتار فرهنگی
۰/۰۴۲	۰/۴۶	سبک‌های هویت ← رفتار فرهنگی
۰/۰۰۱	۰/۶۵	پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← سبک هویت

همان‌طور که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، برای ضرایب مسیر کلیه روابط $P\text{-value}=0/05$ لذا این ضرایب همگی در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار هستند از این رو بین پایگاه

اجتماعی- اقتصادی و سبک‌های هویت و رفتار فرهنگی در کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهر بجنورد با استناد به نظریه پیربوردیو رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

بر اساس یافته‌های پژوهش بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و سبک‌های هویتی با رفتار فرهنگی در کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهرستان بجنورد رابطه معناداری مشاهده شد. نتایج حاصل از فرضیه به تفکیک نشان می‌دهد که بین دومتغیر پایگاه اجتماعی- اقتصادی و رفتار فرهنگی، سبک‌های هویت و رفتار فرهنگی و سبک‌های هویت و پایگاه اجتماعی- اقتصادی همبستگی مثبت و تاحدی قوی وجود دارد. این نتیجه بیانگر این است که کارکنان بر اساس پایگاه اقتصادی- اجتماعی شأن، منزلت و پایگاه اجتماعی (هویتی) خودشان را از طریق رفتار فرهنگی بازتولید می‌کنند. در پژوهش حاضرین سبک‌های هویت و رفتار فرهنگی کارکنان معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهر بجنورد رابطه وجود دارد. بر اساس یافته‌های تجربی بدست آمده از این فرضیه می‌توان عنوان نمود رفتار فرهنگی که کارکنان از طرق مختلف کسب می‌کنند، متضمن فرآیندی است که به موجب آن کارکنان از این طریق خودشان را بازتولید فرهنگی می‌کنند. همانگونه که نتایج فرضیه نیز نشان داد، همبستگی و ارتباط بین رفتار فرهنگی و مؤلفه‌های هویت حاکی از این است که نقش رفتار فرهنگی در بازتولید هویت بسیار اهمیت دارد. به عبارتی رفتار فرهنگی، میزان اهمیتی را که کارکنان به هویت شخصی خود می‌دهند را تقویت می‌کند.

نتایج این پژوهش ضمن تایید دیگر نتایج تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که سبک‌های هویت با رفتار فرهنگی همبسته است این یافته‌ها با نتایج برخی از پژوهش‌های قبلی همخوانی دارد. نتیجه فرضیه حاضر همسو با نتیجه پژوهش ابراهیمی و بهنویی (۱۳۸۹) و نسب پور و رستگار خالد (۱۳۸۹) است. نتایج حاصل از آزمون‌های پژوهش حاکی از همبستگی بین رفتار فرهنگی و مؤلفه‌های هویتی آنان است.

نتایج پژوهش حاضر ضمن تایید دیگر نتایج تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که پایگاه اجتماعی- اقتصادی با رفتار فرهنگی همبسته است. نتایج نشان داد متغیر پایگاه اجتماعی-

اقتصادی ۰/۵۲ درصد از تغییرات مربوط به رفتار فرهنگی را تبیین می کند. این امر نشان دهنده آن است که رفتار فرهنگی با ارزشهای مادی ارتباط قابل توجهی دارد. به عبارتی این نوع رفتار که به سرمایه ای سمبلیک برای بازنمایی پایگاه اقتصادی- اجتماعی کارکنان تبدیل شده، تأیید کننده دیدگاه بوردیو (۱۹۸۴) در خصوص بازتولید جایگاه طبقه ای (هویتی) افراد براساس میزان رفتار فرهنگی آنان است. یافته‌های فرضیه حاضر با نتایج برخی از پژوهش‌های قبلی همخوانی دارد نتیجه فرضیه با نتایج پژوهش اندرسون و هنسن (۲۰۱۱) همسویی دارد. نتایج پژوهش وی نشان داد رابطه متقابلی بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی رفتار فرهنگی وجود دارد. نتیجه فرضیه‌ها با نتیجه پژوهش پناهی و امید (۱۳۹۱) و نسب پور و رستگار خالد (۱۳۸۹) همسویی دارد. یافته‌های حاصل از پژوهشها نشان می دهد بین هویت و پایگاه اجتماعی- اقتصادی رابطه معنادار وجود دارد.

در این پژوهش بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و سبک‌های هویت و رفتار فرهنگی رابطه معناداری مشاهده شد. همچنین بین سبک‌های هویت و رفتار فرهنگی کارکنان رابطه معناداری وجود دارد و این بدان معناست هرچه رفتار فرهنگی در کارکنان تقویت یابد، زمینه ساز تقویت هویت یابی در کارکنان می شود زیرا رفتار فرهنگی در بازتولید هویت نقش مهمی دارد و همچنین کارکنانی که از هویت یابی ویژه برخوردارند، از رفتار فرهنگی بهتری برخوردار هستند و بالعکس. همچنین بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و رفتار فرهنگی رابطه معنادار وجود دارد بنابراین کارکنانی که از موقعیت اجتماعی- اقتصادی بهتری برخوردار باشند، لاجرم از رفتار فرهنگی بهتری نیز برخوردار هستند و در نهایت بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی و سبک‌های هویت رابطه معنادار مشاهده شد و بیانگر این نکته است که با افزایش و بهبود موقعیت اجتماعی- اقتصادی، هویت یابی در بین کارکنان افزایش می یابد و هویت یابی رابطه قابل توجهی با موقعیت اقتصادی و اجتماعی کارکنان دارد.

با توجه به نتایج پژوهش و با عنایت به اینکه رابطه رفتار فرهنگی و هویت رابطه دوسویه است و بر روی هم اثر متقابل دارند، پیشنهاد می شود برای تقویت رفتار فرهنگی کارکنان باید به موقعیت اجتماعی- اقتصادی آنها و همچنین مولفه‌ها و سبک‌های هویتی توجه ویژه نمود

زیرا کارکنان در طبقات مختلف پایگاه اجتماعی - اقتصادی رفتار فرهنگی متفاوتی از خود نشان می دهند.

منابع

- ۱- ابراهیمی، قربانعلی؛ بهنویی گدنه، عباس. (۱۳۸۹). بررسی جامعه‌شناختی رابطه سرمایه فرهنگی و هویت‌های اجتماعی فردی و جمعی در بین جوانان (مطالعه موردی شهر بابلسر). فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، دوره ۱، شماره ۳: صص ۳۲-۹
- ۲- تراسبی، دیوید. (۱۳۸۲). اقتصاد و فرهنگ. ترجمه: کاظم فرهادی (۱۳۸۲). تهران: نشر نی
- ۳- پناهی، محمد حسین؛ امیدی، مهدی (۱۳۹۱) رابطه پایگاه اقتصادی - اجتماعی با سرمایه فرهنگی (نمونه موردی شهر تهران)؛ فصلنامه علوم اجتماعی؛ سال ۶؛ ش ۱۷: صص ۶۶-۳۳
- ۴- ذکایی، محمد سعید (۱۳۹۴) نابرابری سرمایه‌های فرهنگی در شهر تهران؛ فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، دوره ۸، ش ۴: صص ۱۹۶-۱۶۹
- ۵- روح الامینی، محمود. (۱۳۸۵). زمینه فرهنگ شناسی. تهران: انتشارات عطار.
- ۶- شارع پور، محمود. (۱۳۸۳). ابعاد کارکردهای سرمایه اجتماعی و پیامدهای حاصل از فرسایش آن در بررسی مسائل اجتماعی ایران. تهران: دانشگاه پیام نور
- ۷- عبدالهی، محمد؛ حسین بر، محمد عثمان. (۱۳۸۱). گرایش دانشجویان بلوچ به هویت ملی در ایران. مجله جامعه‌شناسی ایران: دوره چهارم. شماره ۱۶: صص ۱۲۶-۱۰۱
- ۸- مظفر، حسین؛ قنادیان، حسین (۱۳۸۸) بررسی تاثیر سازمان‌های غیر دولتی بر رفتار فرهنگی جوانان؛ مجله مدیریت فرهنگی، سال ۳، شماره ۳: صص ۵۹-۴۱
- ۹- مقدم، عباس؛ رضادوست، کریم؛ حسین زاده، حسین. (۱۳۸۸). بررسی عوامل موثر (پایگاه اجتماعی - اقتصادی) بر گرایش جوانان به هویت ملی (مورد مطالعه جوانان شهر آبادان). پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز
- ۱۰- مهرپرور، محمد رسول؛ دانش، پروانه؛ زاهدی، محمد جواد. (۱۳۸۹). بررسی رابطه میان پایگاه اقتصادی - اجتماعی و محل سکونت خانواده (شهر/روستا) با هویت جنسیتی.

پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور مرکز تهران، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی

۱۱- نسب پور، حسین ضیاء علی؛ رستگار خالد، امیر(۱۳۸۹). بررسی تأثیر سرمایه‌های در دسترس جوانان بر هویت شغلی آن‌ها؛ فصلنامه پژوهش‌های آموزش و یادگیری؛ دوره ۱، ش ۴۵: صص ۳۲-۱۵

- 12- -Andersen, Patrick Lie & Hensen, Marianne Nordli.(2011). Class and Cultural Capital: The Case of Class Inequality in Educational Performance, *European Sociological Review*, 27,1,pp:1-15.
- 13- -Bourdieu, P., & J. C. Passeron, (1979) *The Inheritors: French Students and their Relations to Culture*, Chicago. University of Chicago Press.
- 14- -Bourdieu, P (2004) *The forms of capital*, in: S. Ball (Ed.) *The RoutledgeFalmer Reader in sociology of education*, London: RoutledgeFalmer, pp.15-29
- 15- -Gelder, K.& Thornton, S. (eds) (1997). *The subculture reader*. London: Sage
- 16- -Hage, G. (1998). *White nation: Fantasies of white supremacy in a multicultural society*. Annandale, NSW: Pluto Press.
- 17- -Huang, L. (2008) *Social Capital and Student Achievement in Norwegian Secondary Schools*, *Learning and Individual Differences*, (Online2008:<http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2008.11.004>) NOVA – Norwegian Social Research.
- 18- -Reber, J.E (2001). Identity formation, identity crisis and personality. *Journal of Personality*. vol: 435, pp: 876-877
- 19- -Trinekens, S. (2002). 'Colorful' distinction: The role of ethnicity and ethnic orientation in cultural consumption. *Poetics*, 30, 281–298.

